

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Ammatillinen koulutus – opetuksen ja ohjauksen määrän arviointi 29.3.2022

Piritta Sirvio
Hallitusneuvos, OKM

Opetuksen ja ohjauksen määrän sääntelykehikko

VnA ammatillisesta koulutuksesta 10 a §

- Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 48 §:n 2 momentissa tarkoitetussa opetuksen ja ohjauksen määrän arvioinnissa lähtökohtana käytetään tässä pykälässä säädettyä tuntimäärää, jos ammatillista perustutkintoa suorittavalla opiskelijalla ei ole tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen suorittamiseksi tarvittavaa aiemmin hankittua osaamista.
- Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen suorittamiseksi tarvittavan opetuksen ja ohjauksen määrä on vähintään 12 tuntia osaamispistettä kohti. Tuntimäärä voi kuitenkin olla säädettyä suurempi tai pienempi opiskelijan oppimisvalmiuksien tai yksilöllisten valintojen perusteella. Tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen opetuksen ja ohjauksen määrän arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 §:ssä säädetyt tutkinnon osien mitoitusperusteet.

Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma – HOKS (AML 44 §)

- Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, johon kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot siten kuin jäljempänä 46–49 §:ssä ja 67 §:n 2 momentissa säädetään. Suunnitelmaan merkittävistä tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.
- HOKS:iin merkittävät tiedot (VnA 9 §):
Koulutuksen järjestäjä merkitsee opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan ainakin seuraavat tiedot:
  - 7 a) oppilaitoksessa ja muissa oppimisympäristöissä toteutettavan opetuksen ja ohjauksen tarve sekä määrä

Osaamisen hankkimisen suunnittelu (AML 48 § 2 mom)

- Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on suunnitella tutkinnon tai koulutuksen perusteissa edellytetyn ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen, jos opiskelijalla ei ole osaamisen osoittamiseksi tarvittavaa aiemmin hankittua osaamista.
- Ammattitaidon tai osaamisen hankkiminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon tai koulutuksen osittain. Perustutkintokoulutuksessa koulutuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida oppilaitoksessa ja muissa oppimisympäristöissä toteutettavan opetuksen ja ohjauksen tarve sekä määrä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin opetuksen ja ohjauksen määrän arvioinnista.
  - Ammatillisesta koulutuksesta annettu valtioneuvoston asetus (637/2017) 10 a §
- **Sovelletaan 1.8.2022 tai sen jälkeen opintonsa aloittaviin opiskelijoihin**

Oikeus saada opetusta ja ohjausta (AML 61 §)

- Opiskelijalla on oikeus saada eri oppimisympäristöissä sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen sekä tukee opiskelijoiden kehitystä hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opetus ja ohjaus toteutetaan ottaen huomioon 48 §:n 2 momentin mukaisesti arvioitu oppilaitoksessa ja muissa oppimisympäristöissä toteutettavan opetuksen ja ohjauksen tarve sekä määrä.

Mikä on asetuksen tavoite? (1)

- Vahvistaa opiskelijan oikeutta saada opetusta ja ohjausta
  - arvioida nykyistä tarkemmin kunkin opiskelijan opetuksen ja ohjauksen tarve sekä määrä eri oppimisympäristöissä
  - varmistaa, että perustutkinto-opiskelijat saavat riittävän määrän opetusta ja ohjausta kullekin opiskelijalle tarkoituksenmukaisessa oppimisympäristössä
  - erityisesti oppivelvollisten opiskelijoiden osalta on tärkeää, että he saavat riittävän määrän oppilaitoksessa toteutettavaa opetusta

Mikä on asetuksen tavoite? (2)

- Yhtenäistää HOKS:in yhteydessä käytettäviä opetuksen ja ohjauksen määrän arvioinnin menettelyitä
- Yhdenvertaistaa
  - lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen valitsevien nuorten välistä asemaa
  - eri ammatillisen koulutuksen järjestäjien oppilaitoksissa opiskelevien asemaa
- Tärkeää, että
  - myös ammatillisen koulutuspolun valitsevalle nuorelle taataan tutkinnon suorittamisen aikana oikeus yhtenevään määrään opetusta ja ohjausta kuin lukion valitsevalle nuorelle, ellei opiskelijan henkilökohtaisten valmiuksien ja yksilöllisten valintojen perusteella ole syytä tästä poiketa
  - kaikilla ammatillisen perustutkintokoulutuksen opiskelijoilla on oikeus saada jokseenkin yhtenäisin perustein opetusta ja ohjausta riippumatta koulutuksen järjestäjästä

Asetuksen soveltamisala

Keneen sovelletaan? Opetus ja ohjaus?

Keneen asetusta sovelletaan?

- Sovelletaan vain perustutkintokoulutuksessa
- Jos opiskelijalla ei kyseisessä tutkinnon osassa (tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueessa) ole aiemmin hankittua osaamista
- Arviointi tehdään tutkinnon osittain tai yhteisten tutkinnon osien osalta, HOKS:in laadinnan yhteydessä
- Ei sovelleta ammatti- tai erikoisammattitutkintoa tai muuta ammatillista koulutusta suorittavaan opiskelijaan

Mitä tarkoittaa opetus- ja ohjaus? (1)

- HOKS:iin merkittyä tavoitteellista ja ohjattua osaamisen hankkimista
- Lasketaan mukaan vain sellainen opetus ja ohjaus, jossa koulutuksen järjestäjän opetushenkilökunta tai työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa työpaikkaohjaaja ja/tai opettaja opettavat tai ohjaavat opiskelijaa/opiskelijoita aktiivisessa vuorovaikutuksessa tämän/näiden kanssa
  - OKSA-sanastossa opetus määritellään ”vuorovaikutukseen perustuvaksi toiminnaksi, jonka tavoitteena on oppiminen”

Mitä tarkoittaa opetus ja ohjaus? (2)

- Opiskelijan itsenäistä opiskelua ei oteta huomioon arvioitaessa asetuksessa tarkoitettua opetuksen ja ohjauksen määrää
- Esimerkiksi verkko-oppimisympäristössä opiskelija voi kuitenkin opiskella itsenäisesti myös siten, että hänellä tarvittaessa on mahdollisuus saada opetusta ja ohjausta
  - mahdollisuudesta saada opetusta ja ohjausta otetaan huomioon se tuntimäärä, jonka aikana opetushenkilökuntaan kuuluva on opiskelijan tavoitettavissa esimerkiksi chat- tai Teams-sovelluksen kautta opettamassa ja ohjaamassa opiskelijoita ja vastaamassa heidän kysymyksiinsä

Missä oppimisympäristöissä annettu opetus ja ohjaus otetaan huomioon?

- Asetus mahdollistaa jatkossakin erilaiset oppimisympäristöt
  - oppilaitos (ns. lähiopetus)
  - etäopetus
  - työpaikat (oppi- ja koulutussopimus)
  - verkko-oppimisympäristöt

Miten eri oppimisympäristöissä annettu opetus ja ohjaus otetaan huomioon?

- Kaikissa oppimisympäristöissä opetuksen ja ohjauksen määrää ei välttämättä helppoa suoraan määrittää
- Koulutuksen järjestäjän tulee luoda käytännöt, miten opetuksen ja ohjauksen suunniteltu määrä arvioidaan eri oppimisympäristöissä.
  - kaikki opiskelijan verkko-oppimisympäristössä, työsalilla tai työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa viettämä aika ei ole asetuksessa tarkoitettua opetusta ja ohjausta

Kenen antama opetus ja ohjaus otetaan huomioon?

- Asetusmuutoksella ei ole tarkoitus muuttaa koulutuksen järjestäjien henkilöstörakennetta.
- Koulutuksen järjestäjä työnantajana päättää, ketkä sen henkilöstöön kuuluvat antavat opetusta ja ohjausta
  - ottaen huomioon opettajien kelpoisuusvaatimuksia koskevat säännökset
  - valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella (986/1998)
- Asetuksessa tarkoitetuksi opetuksiksi ja ohjaukseksi katsotaan kaikki se opetus ja ohjaus, jotta koulutuksen järjestäjän opetushenkilökuntaan kuuluva antaa opiskelijalle tutkinnon perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi (AmkL 61 §)

Ohjaus työpaikoilla?

- Asetusmuutoksella ei ole tarkoitus muuttaa työpaikalla järjestettävään koulutukseen liittyviä vakiintuneita käytäntöjä
  - oppisopimuksen ja koulutussopimuksen tekemisen edellytyksenä on, että koulutustyöpaikalta nimetään opiskelijalle ammattitaidoltaan, koulutukseltaan tai työkokemukseltaan pätevä vastuullinen työpaikkaohjaaja
  - HOKS:iin merkitään mm. tutkinnon osittain keskeiset työtehtävät työpaikalla tutkinnon perusteiden ja henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisen osaamisen hankkimiseksi
- HOKS:issa arvioitua opetuksen ja ohjauksen määrää ei tarvitse jälkikäteen päivittää toteutuneen opetus- ja ohjausmäärän mukaiseksi, vaikka se ei olisi vastannut etukäteen arvioitua määrää tai ohjausta olisi satunnaisesti antanut vastuullisen työpaikkaohjaajan tai muun suunnitellun työpaikkaohjaajan lisäksi myös muu koulutustyöpaikan henkilöstöön kuuluva.

Esimerkkinä vastuullisen työpaikkaohjaajan antama ohjaus

- Myös vastuullisen työpaikkaohjaajan antama ohjaus otettaisiin huomioon arvioitaessa ehdotuksen mukaan säädetyllä tavalla opetuksen ja ohjauksen määrää.
- Vastuullisen työpaikkaohjaajan antaman ohjauksen määrää voi olla vaikea etukäteen tarkasti määrittää, sillä ohjaus ei tyypillisesti tapahdu etukäteen suunniteltujen opetustuokioiden puitteissa, vaan työtehtävien yhteydessä tarpeen ja tilanteen mukaan.
- Vastuullisen työpaikkaohjaajan antaman ohjauksen määrä voitaisiin arvioida esimerkiksi työpaikalla järjestettävän koulutuksen keston perusteella arvioimalla tyypillinen perustutkintokoulutuksen opiskelijan ohjauksen määrä, jota opiskelijalle työpaikalla järjestettävän koulutuksen aikana annetaan.
- Vastuullisen työpaikkaohjaajan antaman ohjauksen määrä arvioitaisiin yhdessä työnantajan tai työpaikan edustajan kanssa HOKS:ia laadittaessa tai päivitettäessä.

Muu opetus ja ohjaus työpaikoilla?

- Opettajan työpaikalla antaman opetuksen ja ohjauksen tarve ja määrä tulee arvioida ja merkitä opiskelijan HOKS:iin samoin perustein kuin oppilaitoksessa ja muissa koulutuksen järjestäjän oppimisympäristöissä annettava opetus ja ohjaus
- **Tarkennus asetusmuistion perusteluissa todettuun:**
- Työpaikalla järjestettävän koulutuksen yhteydessä opiskelijaa voivat vastuullisen työpaikkaohjaajan lisäksi ohjata myös muut koulutustyöpaikan henkilöstöön kuuluvat tai voidaan hyödyntää toisesta työpaikasta tulevaa ohjausresurssia
- Tämä on perusteltua laadukkaan ohjauksen varmistamiseksi esimerkiksi silloin, jos jonkin tutkinnon osan vaatiman osaamisen tai muun rajatun osaamisen kannalta on tarkoituksenmukaista hyödyntää vastuullisen työpaikkaohjaajan sijaan koulutustyöpaikan muun henkilöstön ammattitaitoa tai toisesta työpaikasta tulevaa ohjausresurssia
- Muun koulutustyöpaikan henkilöstöön kuuluvan henkilön antama ohjaus tai toisen työpaikan ohjausresurssi otetaan huomioon suunnitellussa tuntimäärässä, jos HOKS:issa suunniteltu ohjaus on tosiasiallisesti sovittu jonkun muun kuin vastuullisen työpaikkaohjaajan tehtäväksi.

**Miten opetuksen ja
ohjauksen määrän
arviointi tehdään?**

Miten osaamisperusteisuus huomioidaan?

- *Tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen opetuksen ja ohjauksen määrän arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 §:ssä säädetyt tutkinnon osien mitoitusperusteet.*
  - Mainitun säännöksen mukaan tutkinnon osien ja valmentavan koulutuksen osien osaamispisteet määräytyvät sen mukaan, mikä on niihin sisältyvän osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkittävyys suhteessa koko tutkinnon tai valmentavan koulutuksen ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin.
- Tarkoittaa sitä, että osaamispistemäärältään saman laajuiset tutkinnon osat tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueet eivät aina edellytä kaavamaisesti samaa tuntimäärää opetusta ja ohjausta.

Miten on määritelty asetuksen 12 h/osp?

- Lukioasetuksen (810/2018) mukaan nuorille tarkoitettussa koulutuksessa oikeus saada opetusta 14 h 15 min opintopistettä kohti
  - nuorille tarkoitettun lukion oppimäärän laajuus 150 opintopistettä (tavoitteellinen suoritus aika 3 vuotta)
  - oppimäärän aikana opetusta $14\text{ h }15\text{ min} * 150\text{ op} = 2137,5\text{ h}$
- Ehdotettu 12 h/osp vastaa laskennallisesti samaa tuntimäärää opetusta ammatillisen perustutkinnon aikana kuin lukion nuorille tarkoitettun oppimäärän suorittamisen aikana
  - Opetushallituksen tulee laatia ammatillisten perustutkintojen perusteet siten, että tutkinnot vastaavat laajuudeltaan lukiolaissa säädettyä lukion oppimäärän laajuutta (lähtökohtana 3 vuotta)
  - ammatillisen perustutkinnon laajuudella (180 osp) jaettuna vastaava tuntimäärä $2137,5\text{ h} / 180\text{ osp} = 11,875\text{ h}$

Onko 12 tuntia maksimi vai minimi?

- Ei kumpikaan, vaan se on **arvioinnin lähtökohta**
- Asetuksella säädettävästä tuntimäärästä **voidaan ja tulee** tarpeen mukaan poiketa ylös- tai alaspäin
  - osaamisperusteisuus
  - opiskelijan yksilölliset valmiudet
- Tarkoituksena ei ole vähentää opetuksen ja ohjauksen määrää, jos aiemmin on arvioitu, että tietyn tutkinnon osan tai osa-alueen ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttaminen edellyttää keskimäärin enemmän opetusta ja ohjausta

Onko yksi tunti 60 vai 45 minuuttia?

- 60 minuuttia opetusta ja ohjausta, johon ei lueta mukaan taukoja
  - opiskelijan saamaa opetusta ja ohjausta, ei opettajan työaikaa
- Koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen järjestäjän oppimisympäristöissä annettavan opetuksen ja ohjauksen yksittäisten opetusjaksojen ajallisesta kestosta ja opiskelijalle riittävästä tauoista opetuspäivien aikana

Milloin opetuksen tarve voi olla keskimääräistä suurempi?

- Opiskelijalla on oikeus tarpeensa mukaisesti saada eri oppimisympäristöissä sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen
- Opetuksen ja ohjauksen tarve voi olla keskimääräistä suurempi esimerkiksi silloin, kun
  - opiskelijalla on oppimisvaikeuksia tai
  - muuta tavallista suuremman tuen, erityisen tuen tai vaativan erityisen tuen tarvetta

Milloin opetuksen tarve voi olla keskimääräistä pienempi?

- Opiskelijalla arvioidaan olevan valmiudet hankkia tutkinnon osan suorittamiseksi tarvittava osaaminen pienemmällä opetuksen ja ohjauksen määrällä
- Opiskelijan yksilöllisten valintojen vuoksi, jos opiskelija esimerkiksi kykenee ja haluaa opiskella itsenäisesti verkko-oppimisympäristöjä hyödyntäen.
- Itsenäistä opiskelua tulisi käyttää osaamisen hankkimistapana kuitenkin vain silloin, kun on varmistettu, että opiskelijalla on edellytykset ja riittävät valmiudet itsenäiseen opiskeluun
  - erityisen tärkeää nuorimpien opiskelijoiden kohdalla, jotka saattavat haluta opiskella itsenäisesti, mutta joilla ei välttämättä ole siihen riittäviä valmiuksia

Missä vaiheessa arvioidaan? Tuleeko arviota päivittää?

- HOKS:n **laadinnan** ja **päivittämisen** yhteydessä
  - kyseessä HOKS:in laadinnan yhteydessä tehty **suunnitelma** annettavan opetuksen ja ohjauksen määrästä
- Määrää tulee päivittää normaalin HOKS-prosessin mukaisesti, jos suunniteltu opintojen eteneminen muuttuu
  - suunniteltu oppimisympäristö muuttuu
  - suunniteltu tuntimäärä osoittautuu muista syistä vääräksi ja sitä pitää korjata.
- HOKS:iin kirjattua määrää ei tarvitse muuttaa toteutuneen opetuksen ja ohjauksen mukaisesti, jos opiskelija esimerkiksi on poissa opinnoista sairauden tai muun syyn vuoksi.

Mihin tuntimäärä kirjataan?

- Määrä kirjattava HOKS:iin
- **Jatkossa myös eHOKS:iin**
  - hallituksen esitys tarkoitus antaa eduskunnalle 21.4.2022
- **Tallennusvelvoite tulisi voimaan 1.8.2022 (jos laki hyväksytään)**
  - tallennettava tutkinnon osittain (tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueittain), ei erittelyä oppimisympäristöittäin
  - tallennusvelvoite koskisi 1.8.2022 tai sen jälkeen opintonsa aloittavia opiskelijoita
  - takautuva tallentaminen 30.9.2022 (rajapintaratkaisut oltava kunnossa tähän mennessä)

Keskeistä huomioida asetuksen soveltamisessa

- Asetuksella säädettävä tuntimäärä on arvioinnin lähtökohta (”mittatikku”)
  - laissa säädetään osaamisperusteisuudesta ja HOKS-prosessista, asetus tarkentaa näitä lakitasoisia säännöksiä
- Ei ole ehdoton minimi tai maksimi
  - opiskelijan yksilölliset valinnat ja tarpeet huomioidaan jatkossakin
- Tarkistuskysymys:
Onko opetusta ja ohjausta riittävästi, jos määrä jää alle 12 h/osp?
  - opiskelijan halu ja valmiudet osaamisen hankkimiseen muutoin?
  - huomioitava, että sovelletaan vain silloin, kun aiemmin hankittua osaamista ei ole
- Iso osa opiskelijoista tarvitsee opetusta ja ohjausta myös enemmän

Lisätietoja

- Asetus
- Asetusmuistio
- OKM:n nettisivut UKK: <https://okm.fi/kysymyksiä-ja-vastauksia-oppivelvollisuudesta>

Kiitos